

REVISTA DE FILOSOFIE

5-6 /2009

CONSTANTIN NOICA. TRADUCĂTORUL LUI CORYDALÉE

E. MOUTSOPOULOS

Rezumat. Autorul abordează un aspect al personalității și operei filosofului român Constantin Noica – anume, ipostaza lui de traducător. Lucrarea se concentrează pe traducerea făcută de Noica a lucrării Comentariile pe care Théophile Corydalée le-a făcut asupra unora din cele mai importante scrieri ale lui Aristotel.

CONSTANTIN NOICA. ÎNTÂLNIRI FILOSOFICE. DE LA ONTOLOGIE LA FILOSOFIA LIMBAJULUI

ANGELA BOTEZ

Rezumat. Studiul încearcă să sublinieze importanța gândirii lui Constantin Noica în domeniul ontologiei și fenomenologiei și, de asemenea, să dezvăluie asemănările profunde între două concepții filosofice – cele ale lui C. Noica și L. Blaga – care sunt considerate ca referințe pentru orientările fenomenologice în filosofia românească între cele două războaie.

LIMBAJUL CA ORIZONT AL FILOSOFIEI ÎN SCRIERILE LUI CONSTANTIN NOICA

MARIA CORNELIA BÂRLIBA

Rezumat. Acest studiu este dedicat viziunii lui Constantin Noica asupra rolului și capacității expresive a limbii ca un alter ego al minții umane și al comportamentului spiritual. Este stabilită o distincție de bază între cuvintele „comunicare” și „cuminecare” – modalități de expresie, care pot fi explicate și înțelese în termenii conceptului de relație. Sursa principală a inspirației teoretice pentru C. Noica ia în considerare anumite straturi vechi și profunde a limbii române care reflectă „partea noastră de cer”. De exemplu, cuvântul „dor” (voință, dorință – într-o traducere aproximativă) este interpretat de Noica drept logos-ul vieții care combină într-o sinteză sui-generis sentimentele de durere și

plăcere. Filosof al limbii, Constantin Noica dezvoltă, într-o manieră foarte originală, o serie de estimări cu privire la structura „câmpurilor semantice”, cu o emfază asupra orizonturilor care pot fi deschise de către anumite cuvinte ale limbii noastre. Înțelesurile și subînțelesurile, conotațiile surprinzătoare și în particular conceptul de „odihnă” – toți acești parametri interpretativi sunt capabili, în viziunea noastră, să explice și să justifice teoretic o imensă diversitate de nuanțe ale naturii cognitive și emoționale.

ORIGINALITATEA SISTEMULUI FILOSOFIC AL LUI CONSTANTIN NOICA

LAURA PANĂ

Rezumat. Lucrarea abordează scrierile lui Constantin Noica cu intenția de a dovedi că filosoful a pus bazele unui sistem filosofic original. Urmând o sumă de exegeze interesante autorul interpretează despachetarea sistematică a preocupărilor filosofice diverse ale lui Noica. Astfel, originalitatea sistemului constă în investigarea câtorva dimensiuni: intensitatea și permanența orientării către istoria filosofiei, deschiderea pentru interpretarea afilierilor identificabile în munca sa și multitudinea lucrărilor sale dedicate explicit studiului și interpretării altor sisteme filosofice.

MODELUL DE FILOSOFARE AL ONTOLOGIEI NOICIENE

VIOREL CERNICA

Rezumat. Ce fel de modernitate este susținută de lucrările filosofului român Constantin Noica? Există un tip particular de filosofie și de construcție filosofică în legătură specifică cu modelul cartezian a subiectivității, cu modelul transcendențial kantian și cu modelul de subiectivitate hegelian. Noica instituie un nou orizont pentru subiectivitate percepută ca o ființă în devenire și, ca atare, o ființă regăsită, unde ființă este corelată cu realul iar orizontul specific al subiectivității pentru și “întru” ființă. Astfel, modelul ontologic al lui Constantin Noica și cele câteva aporii specifice sunt investigate în perspectiva acestui nou orizont.

PERENITATEA VIZIUNII FILOSOFICE A LUI C. NOICA ASUPRA FENOMENELOR SOCIAL-POLITICE

MARIN DIACONU

Rezumat. Lucrarea încearcă să arate cum abordează Constantin Noica problemele sociale și politice numai dintr-o perspectivă filosofică și niciodată dintr-o perspectivă ideologică. De asemenea, lucrarea încearcă să demonstreze că o asemenea perspectivă îi permite să facă aprecieri pe termen lung asupra evenimentelor sociale – aprecieri care rămân valide peste decenii.

VIAȚA LUI CONSTANTIN NOICA – VIAȚA INTELECTUALULUI MODEST

FLORICA DIACONU

Rezumat. Autorul încearcă să ne reamintească specificitatea unui mod de viață „modest” intelectual, dar a unui adevărat filosof care este Constantin Noica. Viața lui aduce o bază plină de înțelesuri pentru filosofia sa. Avem aici o exemplificare relevantă a devenirii ființei.

AFECTIVITATEA CA PRINCIPIU ONTOLOGIC LA ȘTEFAN LUPAȘCU

MARIA MICHIDUȚĂ

Rezumat. În vreme ce Th. Ribot a arătat că împreună cu logica corespunzătoare, și anume logica argumentării, există o “logică a sentimentelor”, că logica afectivă și rațională au același statut deși funcționează în moduri diferite, astfel încercând să confere afectivitate realității care a fost privată de aceasta în istoria gândirii. Ștefan Lupașcu merge mai departe convertind afectivitatea într-un principiu ontologic autosuficient care nu se opune nici rațiunii nici logicii atâta vreme cât acestea nu interacționează. Absurdă cum este, afectivitatea posedă o funcție ontologică fundamentală: este un catalizator enigmatic al funcțiilor logicii fără de care nimic nu s-ar întâmpla și nimic nu ar exista.

ION PETROVICI LA ALGER

PETRE DAN-STRĂULEȘTI

Rezumat. Lucrarea investighează amplitudinea interesului pentru filosoful român Ion Petrovici în Algeria ca urmare a invitației oficiale pe care el a primit-o în 1939 de la Universitatea din Alger. Ca o consecință, lumea academică a primit în octombrie 1939 noutăți despre distincția honoris causa pentru Ion Petrovici, împreună cu Nicolae Iorga, la Universitare din Alger, în numele guvernului francez.

ESTETICUL CA IMANENȚĂ A ARTEI ȘI CONTESTAREA LUI POSTDECEMBRISTĂ

GRIGORE SMEU

Rezumat. Lucrarea capitalizează aspectele cruciale cu privire la destinul esteticii ca disciplină de la începuturile ei din secolul al XVIII-lea. După câteva incursiuni printre contestațiile dramatice și prestigioase împotriva virtuților și legitimității esteticii la Kant și Hegel, iar, în România, George Călinescu, Eugen Lovinescu și Mircea Florian, autorul realizează care sunt bazele și valoarea filosofică a dimensiunii estetice care implică ridicarea căilor simțirii către noi niveluri de sensibilitate.

TIMP ȘI DESTIN LA RĂDULESCU-MOTRU

MIHAI POPA

Rezumat. În spațiul culturii moderne, după Kant, sau, și mai mult, după Hegel, problema timpului, maniera de abordare a lui, crează o opoziție radicală față de modul în care a fost perceput anterior. Acesta este contextul în care personalismul energetic al filosofului român Constantin Rădulescu-Motru aduce chei noi de interpretare. Acest studiu descrie caracteristicile generale ale acestei complexe contribuții la subiectul timpului și destinului.

HUSSERL ȘI FENOMENOLOGIA CA PROGRAM DE RECONSTRUCȚIE ÎN FILOSOFIE

ALEXANDRU BOBOC

Rezumat. Studiul susține ideea unei unități sui generis între munca teoretică și filosofică a lui Husserl și proiecția acesteia ca program filosofic și stil de gândire cu o influență substanțială și lungă în istoria științei și filosofiei. Metoda fenomenologică devine o paradigmă pentru metodologia modernă. Luând în considerare manierele de gândire și creație în artă, există elemente de înțelegere commune cu „tehnicele” fenomenologice explicate de către specificitatea etapei atinse de către spiritual creative în manifestările sale în secolul al XX-lea, oferite ca “secret” al unei unități între fenomenologie și noua concepție asupra creației stă în structura metodei fenomenologice. În acest context Husserl propune o “reducere” particulară, o “filosofie transcendentă” anume un ideal a interesului științific care nu este într-o relație de continuitate cu interpretarea axiomatică și funcțională din știința exactă, proiectată în mod tipic cu fraza *aus letzter Begründung*...

CONCEPTUL DE FANTEZIE LA BRENTANO ȘI RECEPTAREA LUI DE CĂTRE HUSSERL

ION TĂNĂSESCU

Rezumat: Lucrarea propune o perspectivă a analizei genetice a "prezentării fanteziei" drept "concepte cu nucleu intuitiv" în prelegerea lui Brentano *Ausgewählte Fragen aus Psychologie und Ästhetik* datată 1885/1886. Lucrarea prezintă direcția în care a fost dezvoltat acest concept de către Husserl în prelegerea sa din WS 1904/1905.

SITUAȚIE ȘI MOTIVAȚIE ÎN „LUMEA CA-ȘI-CUM”. O OBSERVAȚIE A LUI HUSSERL DESPRE JOC

CHRISTIAN FERENCZ-FLATZ

Rezumat. Studiul comentează tema „jocului”, la Husserl, capitalizând dimensiunile „jocului” la Heidegger, discutate de către Martina Roesner. Cercetarea abordează două

perspective asupra „jocului” la Husserl. Prima, în cheia deprecierii, subliniază prin contrast seriozitatea întreprinderii fenomenologice împotriva gratuității unui exercițiu simplu matematic sau logic. A doua perspectivă evidențiază cheia aprecierii cu autodeterminarea liberă care funcționează în fenomenologie. Contextual ficțional al jocului investighează noțiuni cum ar fi scopurile și dorințele de tip “ca și cum”, sau concepte ca “situație” și “orizont” etc.